

de szótagzáró helyzetben, valamint azon szótagi helyzetben mássalhangzó előtt zöngételen, lágy (p, t, k) ejtést ajánlanak a szabályok. Az *-ig* szótag ejtése szótag végén és zöngétlen mássalhangzó előtt *-ich*, viszont szótag elején zöngés zárhang. Hopp itt az írott képhez igazodnék, nehogy ragozás közben *ch* és *g* hangok változzanak. Véleményem, hogy Sch. ajánlatát fogadjuk el és mindenben a kánonhoz igazodjunk. Hány latin szó változtatja tövét ragozás közben és mégis megtanulható! H *-ig* után *ch* következik, pl. az *ewiglich* szóban, akkor *k* ejtendő. Hopp még a szótagolás, hasonulás, hangsúly, kapcsoló hangok kérdésével foglalkozik.

Mindkét szerző munkája igen tanulságos és gondolatokat ébresztő. Valóban foglalkoznunk kell a német szavak helyesen ejtésének kérdésével. Nem azért, mert tanulóinkat esetleg külföldön kinevetik, mivel „helytelen módon” beszélnek németül. Ifjúságunk szinte sehogysem beszél németül. Foglalkoznunk kell a helyes német kiejtéssel, mert ezzel tanári bűcsületünknek tartozunk. Valóban egységes irányításra van itt szükség utasítások, hanglemezek és nyári tanfolyamok alakjában, de *nevelők* tartsák ezeket és *élőszóval* oktassanak, nem pedig hangban aligha átültethető hangtani jelképek révén. Erre elsősorban az egyetemi lektorok hivatottak. Bennem sokat tett tudatossá egyetemi német lektorom figyelmeztetése és példája. Amíg nincs egységes német kiejtési szabályzat, kövessük Siebs utasításait. Helyes volna, ha a szabályokba nem foglalható, önkényes esetekben és az idegen eredetű szavaknál a tankönyvíró jelölné meg az irodalmi kiejtést.

Erdődi József dr.

Tóth Béla Zoltán: A félelem jelenségeinek lélektana és pedagógiája. (Közlemények a Szegei Ferencz József Tudományegyetem Pedagógiai Lélektani Intézetéből. 34. sz. 1939.—92 o.)

A tanulmány a félelem és okonjelenségeinek megvilágításával foglalkozik, különös tekintettel a jelenségeknek a nevelés terén mutatkozó fontosságára. Az érzelem, mint lelki jelenség, döntő szerepet játszik az ember életében. „Nem bővíti ismeretünket, tudásunkat és mégis minden szellemi birtoklásunk alapvető feltétele” — „lelki szervezetünk elsődleges alapját képezi.”

Megkísérli az érzelmeket osztályozni — mindenütt gondosan feltárva az eddig elért eredményeket. Boda álláspontjára helyezkedik és az érzelmi élet tárgyalását mélyebb, élettani alapon kíséri meg. Az érzelmeknek ilyen alapvető levelezése után illeszti az érzelmelek közé a szerző a *félelem* néven ismert jelenségeket.

A sokféle félelem között szükséges a *tulajdonképeni félelem* és a *szorongás* éles elhatárolása. „A félelemnél a tárgy lép előtérbe, amely a tudat középponti helyét foglalja el, a szorongásnál inkább az alany állapota”. A félelem szerepét védelmi feladatnak látja az ember életében. Ezzel szemben a szorongás „gátló és bénító jellege miatt nem segíti elő mindenben a célszerű magatartást.” Ez a különbség pedagógiai szempontból igen fontos.

A lélektani részben még két kérdés vár feleletre: mi a félelem eredete és milyen fiziológiás változások kísérik a félelmi állapotokat.

A II. rész a félelmi jelenségek neveléstani szerepét tárgyalja. Itt a tanulmány új színeket kap és előtérbe lép a félelmet átélő gyermek nyilatkozata. Megállapításait nem csak alátámasztja, hanem színezi és élővé teszi a sok-sok gyermek nyilatkozat, amelyet a szerző intézeti nevelőtanári működése közben gondosan összegyűjtött és rendezett. Keres jellemző eseteket, amikor felteszi a kérdést: mitől fél a gyermek? Osztályozza a félelmet keltő helyzeteket, kiemelve az *ösztönös, tapasztal-*

talati, szuggesztív és egyéb tényezőket. Megállapítja, hogy „a gyermekkor elején kétségtelenül az ösztönös félelem a túlnyomó, míg a tapasztalat háttérbe nem szorítja.” Új elemek vonulnak a gyermek életébe az *iskolás korral*, amelyek a korai gyermekkor félelmeit el nem tüntethetik ugyan, de módosítják.

A következő oldalakat (48–52) a szülők kezébe kellene adni, hogy ők — mint igen sok félelmi helyzet mesterséges rendezői — okuljanak. Ha egyszerű és látszólag eredményes eszköz is a gyermek megfélemlítése, nem szabad szem elől téveszteni annak romboló hatását, a hosszú időre kiható káros következményeket. Amíg „a család kötelékében élő gyermek egy *személyes* rend tagja”, addig az iskolában „egy idegenszerű, személyfeletti, változhatatlan rend fogadja” és a két rend közötti úr áthidalhatatlan lesz a gyermek számára. Természetesen előkerülnek az új félelmet és szorongást keltő helyzetek és itt már a tanítón múlik, hogy ezeket a helyzeteket távol tartsa. Itt sem mulasztja el a szerző feltárni „az iskolai munka egészséges légköre megteremtésének az alapvető feltételeit.”

A *megfélemlített gyermek* „lassan elveszti önbizalmát és egyedül csak a korlátozások megszegése, vagy az akadályok megkerülése látszik előtte legalkalmasabbnak veszélyeztetett önrértékadata erősítéséhez”. Így azután olyan viselkedési formákat választ magának, amelyekben vagy az *ideges tünetek* (félénkség, bátortalanság, zárkózottság) nyomulnak előtérbe, vagy *erkölcstelen és társadalomellenes* mozzanatok (hazudozás, dac, lopás.)

A tanulmányban egymást váltó sok értékes és érdekes gondolat mind a nevelés szolgálatába állítható.

Makai Lajos.

Buzás László : A nevelő személyiségének lélektani vizsgálata. (Közlemények a Szegedi Ferencz-József Tudományegyetem Pedagógiai- Lélektani Intézetéből. 35. szám., 1939.—116 o.)

Nehéz probléma megállapítani azokat az ismertető jegyeket, amelyeket a tanár és csak a tanár visel magán: *a hivatás jellegzetességeit*. Az általános személyiségvizsgálati kérdések tisztázása után a személyiség és hivatás kapcsolatát vizsgálja a szerző és megállapítja, hogy „az ember hivatását nagymértékben az alapirányulása határozza meg”.

Ezt az alapbeállítódást kívánja napfényre hozni akkor, amikor a rendelkezésre álló tanárjelölteknek felteszi a kérdést: miért választotta a tanári pályát? Feleletet 400 közép- és polgári iskolai férfi és női tanárjelöltől kapott és ezek a feleletek általában három nagy csoportra oszthatók: 1.) *külső körülmények* (elhelyezkedés, ösztönzés, rábeszélés [20 %] 2.) *tudományos érdeklődés* (16%) 3.) *a nevelés kényszerítő ereje, a tökéletesíteni törekvés* (64%). Végeredményben ez az utóbbi csoport az, amelyik a leginkább, mondjuk szívvvel-lélekkel nevelő.

Ezután kutatva az egyes hivatásjellegzetességeket, azokat a következőkben látja: értéktelítettség, a növendék fejleszthetőségébe vetett hit, a hatni akarás, segítés készsége.

Ha a nevelés középponti fogalmát a fejlesztő pszihés ráhatásban jelöljük meg, akkor — a dolog természete szerint — meg kell találni a nevelő és a nevelendő között az ehhez szükséges kapcsolatokat. Ezen kapcsolatok létrehozásának feltételei a nevelőben: *a nevelői szeretet, az egyéniségismeret, a nevelői tapintat* (sok tanulmányos esetet emlí meg a szerző), *közléképesség, vezető képesség*.

Az a párhuzam, melyet a szerző a férfiak és nők között felállít, figyelemre-